

העם

הספורט ורוח הזמן

ממשלת-מכסיקו לא חשבה שכך ייראו פני הדברים, כאשר קיבלה על עצמה לארח את האולימפיאדה ה-19. שכן אין דבר רחוק יותר מרוח-הספורט, מאשר היילים חמושים וחובשי-קסדות השומרים על מיגרשיה-מישחקים ומגורי-המשתתפים.

אבל אם תמונה זו אינה מתאימה למושגים האולימפיים, הרי שהיא נאמנה למציאות בעולם כולו. סין העממית ודרום-אפריקה מוחרמות — כל אחת מסיבה אחרת. זהו שושים של ארצות-הברית חשבו תחילה להחרים את המישחקים — ולבסוף החליטו להשתתף, כהפגנה אנטי-גיועונית. ישראל, ששיגרה 12 ספורטאים, הגיעה להישג כלשהו רק מפני שיריבותיה בבית האזורי בכדורגל החרים אותה מסיבות פוליטיות ועליכן הוכרזו כמנוצחות.

ייתכן שמדינאי-העולם היו צריכים להתכונן, ולעשות מאמץ עליון לשנות את המצב. אולי המדינית, כדי שתתאים יותר לרוח התחרות הספורטיבית. אבל ההיפך הוא שעומד לקרות. ההנהלה העולמית של המשחקים האולימפיים עומדת להתכנס, כדי

היתה צמיחתה של מחתרת שמאלנית. לוחמי השמאל התבססו באזורי-הביצות של ממשל כדי למגרם. אחד ממנהיגיהם היה חאלד זקי, לשעבר מזכירו של הפילוסוף הברזילי ברטראנד ראסל, שחזר למולדתו באופן בלתי-חוקי. הוא נלכד, נורה למות. וגלגל המלחמת-ששת-הימים, הם נדחפו לפעולה ברצף שבעיית-הנפט התעוררה בצורה חריפה. היה זה אחרי שממשלת עארף כרתה הסכם עם חברות-הנפט הצרפתיות.

לדברי רולו, משוכנעים בבגדאד, כי ג'אסר פת'אן רצע ניתן האות לקושרים לבצע את ההפיכה שלהם. מי נתן את האות? סוכנות הביון האמריקאית, וחברת הנפט העיראקית (בבעלות אנגלית-אמריקאית-הולנדית). אך בוצעה ההפיכה — הוקפאו ההסכמים עם צרפת בדבר נפט וקניית 52 מיליון.

ברזאני וישראל. בעיית-הכורדים קשורה עוד יותר לישראל. כתב רולו: "השמועות שלפיהן מקבל המנהיג הכורדי, הגנרל מוללה מוסטאפה ברזאני, סיוע טכני וצבאי מישראל, זוכות לאימוץ בחוגים מסוימים בעיראק.

כדי לברר מה אמת בשמועות אלה, נסע רולו צפונה, אל מעונו של ברזאני. הוא

מנהיג כורדיסטאן ברזאני "סייטרוו — לבדו"

מתאר את נסיעתו זו כהרפתקה ממש, כש-משוריון ויחידת חי"ר של הצבא העיראקי מלחמים אותו בשטח ההררי.

"שלושה ימים לפני המלחמה בין ישראל לערבים", סיפר הכורדי האגדי, בפגישה בלב-היערות, "שיגרה בגדאד אלי שלישים. ביקשו ממני להביע סולידאריות עם ה-ערבים. עניתי, כי הדרך הטובה ביותר למנוע מלחמה היא, שנאצר יחזיר את כוחו-תיו מהגבול ויפתחו את מיסרף-עקבה לשייטת ישראלית. הוספתי, אם לא יעשו כך, הרי כל הצבאות הערביים גם יחד ינחלו מפלה.

העיראקים צחקו לו בפנים. גם כאשר ביקשו ממני שישלח לפחות יחידה כורדית סימלית לבגדאד — סירב. אחרי המלחמה צוררה עמדתו של ברזאני תמיהה רבה עוד יותר בבגדאד: הוא פשוט שתק. לא גינה את התוקפנות הישראלית, לא דרש נסיגה. ישב בהרים שלו ולא התערב. לרולו אמר: "אין לי דעה בעניין זה. הרי איש לא שמע בעצתי לפני שנוצר מצב זה. כי עיניהם — אני שודד-דרכים גדול. אז שי ידאגו בעצמם לצאת מן הסכך."

אבל "שרה-החץ" של ברזאני, רופא צעיר בשם סלאח יוסף, ביטא את עמדתה הרשית מית של הלישכה המדינית של המחפגה הכורדית הדמוקרטית: "אנו נגד כל ה-תוקפנות. איננו תומכים בכיבוש השטחים הערביים בידי ישראל. אבל באותה שעה אנו תומכים בזכותם של כל העמים להתקיים ולשמור על ריבונותם."

מילים, שחורגו-מ-בגדאד כהכרזה פרו-צינית מוחלטת — וכהקדמה לחידוש ה-קרבות בין הצבא העיראקי לבין הכורדים. מה עוד, שאיש אינו יכול לשכוח, שהיה זה נשיא-הנוכחי של עיראק, הגנרל אהמד חסן אל-בכר, אשר פיקד על המיתקפה הרצחנית של 1963, בה הופצצו והועלו ב-אש 3000 כפרים כורדים.

לשנות את כללי המישחקים ולהתאים אותם יותר למציאות של ימינו.

יחסים מרחביים

ישראל

מקור ההנאות

הודות לישראל, הוארכה כהונתו של נשיא-עיראק הקודם, עבדאל-סלאם עארף, ב-13 חודש. לפי התיכנון, היתה "המהפיכה הלבנה" של אנשי הבעת צריכה לשים קץ לשלטונו של עארף במאי 1967. בגלל מלחמת-ששת-הימים — נדחתה המהפיכה.

זהו אחד הגילויים שהביא שבוע עורך לה מונדו לענייני המרחב. בסידרה בת ארבעה מאמרים, חשף אריק רולו את בעייתיה הגדולות של עיראק: הנפט והכור-דים. עד כמה שהדבר ייראה מוזר לקורא הישראלי, אין ישראל מהווה בעייה בשביל ממשלת עיראק. להיפך: היא מקור להנאות, כמו זו בה זכה עארף שלא-במתכון.

ההנאה העיקרית היא כספית. לדברי רולו, הולכים 90 אחוז מהכנסות-הנפט העצומות ישר לתקציב הצבאי העיראקי. "צבא זה", הוא דוחה, "מנופח מעל-למידה בקצינים ה-מקבלים משכורות שמוגות, ושהם, לרוב, מושחתים. הוא בולע יותר משיש תקציב-המדינה... לפני מלחמת-ששת-הימים עוד יכלו אזרחיה העשוקים של עיראק לנחם את עצמם, שאם צבאם לא ישחרר את פלסטין, הרי לפחות יע להרוץ פלישה ישראלית. והנה, כאשר באה המלחמה, שידרו ראשי-המדינה סקסים תעמולתיים כל אימת ש-יחידה צבאית יצאה לחזית — ואיפשרו לי-ישראלים לחטל את היחידה בדרכה ליעד."

ההפיכה והנפט. תוצאה אחרת של אותה מלחמה, שלא היתה ידועה עד כה,

תמונה כימעט נבואית: היד כאילו אומרת

..זאת אשת העתיד" — או לפחות העתיד

הפוליטי של משכחת ראש המשלה

מודעת בוודאי — להמשך השושלת של בית-אשכול. אבל בהכרח מליאה, כמו שהוא מאמין שהוא ראש-המשלה הטוב ביותר שיכול להיות למדינה כיום — כך גם מא-מין אשכול שהיה זה רק לטובת-המדינה לו מרים אשתו היתה מנהלת אותה אחריו. כשהיא נעזרת בעצותיו, כמובן.

הבלוק של מרים

ל מרים אשכול לא די במעמדה. לא מספיק לה שהיא משמשת כגברת ראשונה של מדינת-ישראל, אחרי רעיית-הנשיא. אין היא מרוצה מן הכבוד לו זוכה ספרנית-הכנסת-לשעבר, בתוקף היותה רע-ייתו של ראש-ממשלת-ישראל. ואף לא די לה בהשפעתה הכבירה, שאינה עומדת ב-שום יחס למעמדה הרשמי.

לכן החליטה מרים אשכול לחדול מל-שמש אך ורק ככוח מאחורי הקלעים, כחור-תכת גולות אלמוניות. היא החליטה לצאת לבמה הציבורית.

ומטרתה: ליהפך, קודם כל, חברת-כנסת מן המניין, נציגת-מע"י בכנסת השביעית שבחירותיה ממשמשת ובאות. מרים (41) שוב אינה רוצה להיות רק הצל האסור — והכל-קובע — של ראש-המשלה הקשיש. לא על כל שאיפותיה הבלתי-מרוסנות מדברת מרים אשכול בגלוי. על חלק מהן היא מרמזת בשיחות פרטיות, אך ורק ב-אוזני ידידיה הטובים ומקורביה. אך אלה יודעים לספר: מרים עושה הכל, כבר עתה, כדי להיבחר ולהכין לעצמה מקום-מנהיגות, וההכל של מרים הוא הרבה. כי האשה השאפתנית כבשה לעצמה, בזכות נשואיה, מקום בצמרת, זוכה לגיבוי מלא מצד בע-רם-המעמד.

כי לוי אשכול אינו מתייחס אל מרים רק כאשת-חיקו או כאב הגאה בהתקדמות והשיגו בתו הבכירה. היא האוריס והתור-מים שלו. היא האוראקל שלו. הוא מאמין בה, וביכולת-שימוטה האובייקטיבית, אמונה עיוורת. הוא סבור שהיא חכמה ונבונה ובע-לת תחושה פוליטית חדה הרבה יותר מו-של כמה מיועציו ומכמה משרי ממשלתו. בגיל 73 יודע לוי אשכול כי לא לעולם חוסן. הוא יוכל להמשיך לעמוד בראש המ-דינה, אולי, למשך עוד קאדנציה נוספת אחת — אך רק במיקרה הטוב ביותר.

לאחר-מכן, הוא יודע, יצטרך לפנות את המקום ליורשיו. אולי יהיה זה יגאל אלון. אולי משה דיין. אולי פינחס ספיר. אלה ה-מועמדים הבאים בחשבון ביחסי הכוחות הנוכחיים, במציאות הפוליטית של המדינה. אבל לו היו שואלים לדעתו הפרטית של לוי אשכול, אם יש לו מועמד לראשות-הממשלה אחריו היה עונה: מרים, אשתי. אילו היתה ישראל מלוכה, אין ספק ש-לוי אשכול היה מוריש את הכתר למרים. כאיש חשון-הים, שבורך רק בבנות, מקי-ננת בו שאיפה ביולוגית טיבעית — בלתי-

שתי המטרות המיידיות של מרים אשכול, בדרך להשגת מאחייה, הן פיר-סום והכללת שמה ברשימת-המועמדים של מע"י לבחירות לכנסת השביעית. הספר אינו חלום חדש. מרים לא נסתפה באופנת הספרים שצמחו לאחר המלחמה. היא תיכננה את יצירתה מזה זמן רב. מיום הפיכתה לרעיית ראש-המשלה, ה-חלה ללוח אוחו מפגישותיו עם מנהיגי-העולם ועד לחיכוכיו עם עסקני מפלגות. וכל אותה עת, אין מרים אשכול שומטת מידה את בלוק-הכתיבה. תמיד היא יושבת לצידו של אשכול, או מאחריו — ורושמת. לפעמים היא ממשיכה לרשום משך שעות רצופות. היו שטענו, כי כשהשמע אשכול את אימרתו המפורסמת, "הנפסק פתוח וה-יד רושמת" התחנן אליה. אחרים שהעזו להציץ פעם ברישומותיה גילו, כי היא ממלאת דף שלם במשפט: "מרים וליקוביץ, מרים וליקוביץ, מרים זלי-קוביץ...". למעשה רושמת מרים מנה אר-בע שנים את זיכרונות חייה במחיצתו של לוי אשכול. עוד במרץ 1967 הודיעה כי בכחונה לפרסם ספר, המבוסס על רשימות אלו. אבל דחקה אז פרצה המלחמה — שהוסיפה למרים זיכרונות חשיים. היא דחתה את רעיון הספר למשך זמן-מה. לפני זמן קצר נודע, כי פרשנו המדיני של היומון דבר, אלי ניסן, עומד להוציא